

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Vår dato: 04.05.2022
Vår referanse: H. Hamborg

Høringsinnspill til Prop. 98L (2021 – 2022) | Endringer i friskolelova

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med ca. 3 500 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, og vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, slik at man legger best mulig til rette for økt lønnsomhet og sunn vekst for våre medlemmer.

Vi viser til Prop. 98L (2021 – 2022) - endringer i friskolelova og takker for muligheten til å gi innspill. Videre viser vi til høringsinnspill fra NHO og Abelia.

Våre hovedsynspunkter på forslagene er som følger:

- NHO Reiseliv støtter ikke forslaget om å fjerne adgangen til å få godkjent yrkesfaglig videregående skole etter friskolelovens § 2-1 andre ledd bokstav h). Friskoler basert på et godt pedagogisk fundament, vil være med å bøte noe på det svært store kompetansebehovet reiselivet, og næringslivet generelt, har – i hele landet.
- Norge vil trenge mange gründere i hele landet i årene som kommer. NHO Reiseliv mener derfor det er en styrke med skoler på grunnlag av særskilt profil, herunder eksempelvis entreprenørskap og reiseliv. Såldes støtter NHO Reiseliv ikke forslaget om å fjerne adgangen til å godkjenne skoler på grunnlag av særskilt profil etter friskolelovens § 2-1 andre ledd bokstav i).

Fjerne adgangen til å få godkjent yrkesfaglig videregående skole

En rekke næringer har hatt utfordringer med å skaffe tilstrekkelig (kvalifisert) personell til sine virksomheter. Ref. *Kompetansebarometeret 2021* (undersøkelse som gjennomføres årlig blant NHOs medlemsbedrifter), viser et stort kompetansebehov i bedriftene. Reiselivsnæringen er intet unntak, og ved forrige undersøkelse oppga 7 av 10 medlemmer i NHO Reiseliv, at de har et udekket kompetansebehov.

Departementet viser til at "fylkeskommunen skal planlegge og bygge ut det videregående opplæringstilbudet med hensyn til blant annet nasjonale mål, søkerens ønsker og det behovet samfunnet har for videregående opplæring i alle utdanningsretninger". Videre skriver departementet at "fylkeskommunens ansvar etter Opplæringslova § 13-3 innebærer at det på

generelt grunnlag ikke er nødvendig å etablere private videregående skoler godkjent for å gi videregående opplæring i yrkesfaglige studieprogram".

Når vi samtidig ser at mange Restaurant- og matfaglinjer hvert år trues med redusering av utdanningstilbud eller i verste fall nedlegging av tilbudet, mener NHO Reiseliv det vil være bra med alternative tilbud til de offentlige skolene innen vårt utdanningsprogram, som skal sikre videre rekruttering til mat- og måltidsbransjen, herunder reiselivet. Dette blir spesielt viktig når vi vet at truslene om nedleggelse og/eller reduksjon av skoletilbud, ofte tas til følge. Ettersom reiselivet er en av satsingsnæringene i Norge fremover, og prognosene viser at næringen skal reise seg etter pandemien, vil det være avgjørende å sikre rekrutteringen til bransjen. Å sikre gode fagarbeidere fra Restaurant- og matfaget, er også viktig for at Norge skal nå målet om å bli en matnasjon innen 2030.

Skolene som har blitt godkjent for videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram kjennetegnes ved at de har blitt opprettet på lokalt og regionalt initiativ fra næringer som sliter med rekruttering. Reiselivsnæringen og Norsk Restaurantskole i Oslo er ett eksempel. Skolen utdanner kokker og servitører (gjennom utdanningsprogrammet Restaurant- og matfag), og eies av opplæringskontoret Lærlingekompaniet, som igjen består av over 100 hoteller og restauranter i osloreionen. Lærlingekompaniet er for øvrig også medlem i NHO Reiseliv.

Skolen startet opp skoleåret 2018/2019. Nærhet til bransjen, praksisnær undervisning, yrkesretting av teorifagene og tett oppfølging av den enkelte elev, har bidratt til at 95 prosent av elevene har gjennomført Vg2 på normert tid. Dermed ligger tallet langt høyere enn landsgjennomsnittet på Restaurant- og matfag, på 60 prosent (og dette på et utdanningsprogram som fra før har de laveste innsøkingstallene blant alle utdanningsprogrammer i landet). Av lærlingene som har rukket å gå opp til fagprøven, kan elevene fra skolen skilte med svært gode resultater, hvor 100 prosent har bestått. Det inkluderer også elever med ekstra utfordringer som erfaringsvis vil kunne falle ut av videregående opplæring.

Videre kommer Prop. 98L (2021 – 2022), ny friskolelov, som en konsekvens av et politisk ønske om å begrense etableringen av flere friskoler. Begrunnelsen ligger i at friskolene utfordrer den offentlige skolestrukturen. Ser en på tallene statistikken fra 2015, året da det ble åpnet for godkjenning av videregående skoler med yrkesfaglige studieprogrammer, har kun fem skoler blitt godkjent på syv år. NHO Reiseliv kan på bakgrunn av dette, ikke se hvordan friskolene og Norsk Restaurantskole er en utfordring mot den offentlige skolestrukturen. [Tall fra Utdanningsdirektoratet](#) viser samtidig at det er færre elever på private yrkesfaglige videregående skoler innværende skoleår, sammenliknet med skoleåret 2014/2015 (alle yrkesfaglige utdanningsprogrammer sett under ett).

NHO Reiseliv støtter på bakgrunn i dette ikke forslaget om å fjerne lovgrunnlaget for å godkjenne videregående skoler med yrkesfaglige utdanningsprogram.

Fjerne adgangen til å bli godkjent på grunnlag av særskilt profil

Friskoler står sentralt i å løse viktige samfunnsoppgaver. For det første ivaretar de retten for elever og foresatte å velge en alternativ skole som dekker deres behov. For det andre bidrar friskoler med mange nyskapende og innovative skoler, som igjen kan være viktig for å sikre god læring for alle barn og unge. Dessuten kan deres pedagogiske opplæring være til inspirasjon for andre skoler.

EnSpire er ett eksempel på en skole som har blitt godkjent på grunnlag av særskilt profil, hvor det fokuseres på entreprenørielle ferdigheter i alle fag. På ungdomstrinnet har skolen et eget valgfag, entreprenørskap fordypning. Elevene ved skolen utvikler dermed ferdigheter som er sterkt etterspurt i norsk arbeids- og næringsliv og som vil være avgjørende for å klare de store omstillingene samfunnet står ovenfor. Det grønne skiftet og digitalisering er eksempler på store omstillinger, hvor også reiselivsnæringen er en del av løsningen.

Selv om en del ungdomsskoler gjennomfører valgfaget elevbedrift, hvor en lærer noe av det samme som EnSpire-skolen, er temaet for viktig til tilbudsgraden blir for tilfeldig. Ifølge [tall fra Ungt Entreprenørskap](#) får 4 av 5 elever i norsk grunnskole ikke være med på å utvikle entreprenørielle ferdigheter gjennom metoden elevbedrift. Med bakgrunn i reiselivet som en problemløser for mange av samfunnets utfordringer fremover (lokal verdiskaping, fraflytting osv), kunne også vår næring utgjøre en særskilt profil i både grunnskole og videregående opplæring. På samme måte som det er egne *fagskoler* innen ulike temaer – herunder reiseliv.

NHO Reiseliv stiller seg derfor kritisk til forslaget om å fjerne adgangen til å bli godkjent på grunnlag særskilt profil.

Vennlig hilsen
NHO Reiseliv